

دائوده چینگ: زند و برکردان (تاریخ خرد، کتاب پنجم)

دکتر شهین وکیلی

انتشارات خوشبین

سرشناسه	:	وکیلی، شروین، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	دائوده جینگ: زند و برگردان / مولف شروین وکیلی
مشخصات نشر	:	تهران: خوشبین؛ ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۶۴۵ ص: نقشه (رنگی): ۲۲ × ۲۹ س م
فروست	:	تاریخ خرد: کتاب پنجم.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۷۱۹۴-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه
موضوع	:	تائوئیسم
موضوع	:	Taoism
موضوع	:	تائوئیسم -- چین
موضوع	:	Taoism -- China
رده‌بندی کنگره	:	BL۱۹۰۰
رده‌بندی دیویی	:	۲۹۹/۵۱۴۸۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۵۰۵۱۰۳
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیپا

انتشارات خوشبین

تهران، سعدی شمالی، خیابان قائمیه، کوچه عشقی، بن‌بست ثابت‌قدم، پلاک ۴، واحد ۱
تلفن: ۷۷۵۱۲۱۱۶-۱۷

نام کتاب : دائوده جینگ زند و برگردان (تاریخ خرد، کتاب پنجم)

ناشر : انتشارات خوشبین

نویسنده : دکتر شروین وکیلی

صفحه‌آرایی : شهره آذریوندپور

طرح روی جلد : زهره حیدری

نوبت چاپ : اول ۱۴۰۰

چاپ و صحافی: پردیس دانش

تیراژ : ۱۰۰۰ جلد

شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۷۱۹۴-۲۵-۹

این کتاب با پشتیبانی و دهش خانم زهرا کاظم‌زاده
امکان انتشار یافته است.

فهرست

پیش در آمد: من و دائو.....	۹
فرگرد نخست: دائو یا راه.....	۱۱
فرگرد نخست: گفتار اول: چین.....	۱۳
فردگرد نخست: گفتار دوم: چین بی فلسفه.....	۱۹
فردگرد نخست: گفتار سوم: کیش کنفوسیوسی.....	۲۳
فردگرد نخست: گفتار چهارم: لانوسه.....	۲۷
فردگرد نخست: گفتار پنجم: چوانگ تسه.....	۳۱
فردگرد نخست: گفتار ششم: تاریخ ده جینگ.....	۳۳
فردگرد نخست: گفتار هفتم: ساختار دائو ده جینگ.....	۳۷
فرد گرد نخست: گفتار هشتم: روش این کتاب.....	۴۱
فرگرد دوم: برگردان و زند دائو ده جینگ.....	۴۵
کتاب نخست: تائو یا راه.....	۴۷
بخش یکم: زند فصل نخست.....	۴۹
بخش دوم: زند فصل دوم.....	۶۹
بخش سوم: زند فصل سوم.....	۸۱
بخش چهارم: زند فصل چهارم.....	۹۱
بخش پنجم: زند فصل پنجم.....	۹۷
بخش ششم: زند فصل ششم.....	۱۰۳
بخش هفتم: برگردان و زند فصل هفتم.....	۱۰۷
بخش هشتم: برگردان و زند فصل هشتم.....	۱۱۵
بخش نهم: برگردان و زند فصل نهم.....	۱۲۱
بخش دهم: برگردان و زند فصل دهم.....	۱۲۹
بخش یازدهم: زند و برگردان فصل یازدهم.....	۱۴۱

۱۴۹	بخش دوازدهم: برگردان و زند فصل دوازدهم
۱۵۵	بخش سیزدهم: برگردان و زند فصل سیزدهم
۱۶۱	بخش چهاردهم: برگردان و زند فصل چهاردهم
۱۷۱	بخش پانزدهم: برگردان و زند فصل پانزدهم
۱۷۹	بخش شانزدهم: برگردان و زند فصل شانزدهم
۱۸۷	بخش هفدهم: برگردان و زند فصل هفدهم
۱۹۳	بخش هجدهم: برگردان و زند فصل هجدهم
۱۹۹	بخش نوزدهم: برگردان و زند فصل نوزدهم
۲۰۷	بخش بیستم: برگردان و زند فصل بیستم
۲۱۹	فصل بیست و یکم: برگردان و زند فصل بیست و یکم
۲۲۷	بخش بیست و دوم: برگردان و زند فصل بیست و دوم
۲۳۷	بخش بیست و سوم: برگردان و زند فصل بیست و سوم
۲۴۵	بخش بیست و چهارم: برگردان و زند فصل بیست و چهارم
۲۵۱	بخش بیست و پنجم: برگردان و زند فصل بیست و پنجم
۲۶۳	بخش فصل بیست و ششم: برگردان و زند فصل بیست و ششم
۲۶۹	بخش بیست و هفتم: برگردان و زند فصل بیست و هفتم
۲۷۹	بخش بیست و هشتم: برگردان و زند فصل بیست و هشتم
۲۸۷	بخش بیست و نهم: برگردان و زند فصل بیست و نهم
۲۹۵	بخش سیام: برگردان و زند فصل سیام
۳۰۳	بخش سی و یکم: برگردان و زند فصل سی و یکم
۳۱۷	بخش سی و دوم: برگردان و زند فصل سی و دوم
۳۲۳	بخش سی و سوم: برگردان و زند فصل سی و سوم
۳۲۹	بخش سی و چهارم: برگردان و زند فصل سی و چهارم
۳۳۵	بخش سی و پنجم: برگردان و زند فصل سی و پنجم
۳۴۳	بخش سی و ششم: برگردان و زند فصل سی و ششم
۳۴۹	بخش سی و هفتم: برگردان و زند فصل سی و هفتم
۳۵۵	کتاب دوم: ته یا فضیلت
۳۵۷	بخش سی و هشتم: برگردان و زند فصل سی و هشتم

۳۶۹	بخش سی و نهم: برگردان فصل سی و نهم
۳۷۷	بخش چهلم: برگردان و زند فصل چهلم
۳۸۱	بخش چهل و یکم: برگردان و زند فصل چهل و یکم
۳۹۱	بخش چهل و دوم: برگردان و زند فصل چهل و دوم
۳۹۷	بخش چهل و سوم: برگردان و زند فصل چهل و سوم
۴۰۳	بخش چهل و چهارم: برگردان و زند فصل چهل و چهارم
۴۰۷	بخش چهل و پنجم: برگردان و زند فصل چهل و پنجم
۴۱۱	بخش چهل و ششم: برگردان و زند فصل چهل و ششم
۴۱۷	بخش چهل و هفتم: برگردان و زند فصل چهل و هفتم
۴۲۱	بخش چهل و هشتم: برگردان و زند فصل چهل و هشتم
۴۲۵	بخش چهل و نهم: برگردان و زند فصل چهل و نهم
۴۳۳	بخش پنجاهم: برگردان و زند فصل پنجاهم
۴۴۱	بخش پنجاه و یکم: برگردان و زند فصل پنجاه و یکم
۴۴۷	بخش پنجاه و دوم: برگردان و زند فصل پنجاه و دوم
۴۵۵	بخش پنجاه و سوم: برگردان و زند فصل پنجاه و سوم
۴۶۳	بخش پنجاه و چهارم: برگردان و زند فصل پنجاه و چهارم
۴۷۳	بخش پنجاه و پنجم: برگردان و زند فصل پنجاه و پنجم
۴۷۹	بخش پنجاه و ششم: برگردان و زند فصل پنجاه و ششم
۴۸۵	بخش پنجاه و هفتم: برگردان و زند فصل پنجاه و هفتم
۴۹۵	بخش پنجاه و هشتم: برگردان و زند فصل پنجاه و هشتم
۵۰۳	بخش پنجاه و نهم: برگردان و زند فصل پنجاه و نهم
۵۰۹	بخش شصتم: برگردان و زند فصل شصتم
۵۱۵	بخش شصت و یکم: برگردان و زند فصل شصت و یکم
۵۲۳	بخش شصت و دوم: برگردان و زند فصل شصت و دوم
۵۳۱	بخش شصت و سوم: برگردان و زند فصل شصت و سوم
۵۳۹	بخش شصت و چهارم: برگردان و زند فصل شصت و چهارم
۵۴۹	بخش شصت و پنجم: برگردان و زند فصل شصت و پنجم
۵۵۵	بخش شصت و ششم: برگردان و زند فصل شصت و ششم

من و دائو

برخی از کتاب‌ها با برخی کسان ماجراها دارند و من نیز با «دائو ده جینگ» چنین‌ام. نخستین بار که این کتاب را خواندم ده ساله بودم و طبعاً چیز زیادی از آن سر در نیاوردم، اما شیفته‌ی برخی جملاتش شدم. کتاب همان موقع (سال ۱۳۶۳) منتشر شده بود و بهزاد برکت و هرمز ریاحی به زیبایی ترجمه‌اش کرده بودند. همان روزهای اولی که به کتابخانه‌ی پدرم راه یافت، مرا شیفته‌ی خود کرد، نخست به خاطر قطع غیرعادی و طرح‌بندی جذابش و بعدتر به دلیل جملات آهنگین و رمزآلودش.

آنگاه چهار پنج سالی گذشت تا در سال‌های آغازین دبیرستان که به آیین ذن و فرقه‌ی دیانه از آیین بودایی علاقه‌مند شدم. آن دوران آغازگاه سیر و سلوکم و کوهستان‌ها بود و ستیزه‌ی این مکتب با زبان‌محوری و طبیعت‌گرایی افراطی‌اش بسیار به دلم می‌نشست. در آن بافت بود که بلر دیگر «دائو ده جینگ» را عمیق‌تر خواندم و مفهومی ژرف و ارجمند در آن یافتم. مفهومی که بعدتر دیدم در شاخه‌های ایرانی از عرفان شرقی مشترک است و رایج، و امروز می‌بینم که اتفاقاً در آن متن اصلی غایب بوده است!

«دائو ده جینگ» بی اغراق یکی از متن‌هایی بود که باعث شد به زبان و فرهنگ چین علاقه‌مند شوم. کششی که برایم بسیار آموزنده و پربار بوده است. تفسیرها و خوانش‌هایی که از این کتاب انجام پذیرفته بود نیز همیشه برایم خواندنی بوده و جذاب. این روند به جای خود باقی بود تا آغاز دهه‌ی چهارم زندگی‌ام، و این موقعی بود که تازه نوشتن شرح خود بر آرای بودای تاریخی را به پایان برده بودم و این همان بود که در قالب کتاب چهارم از مجموعه‌ی «تاریخ خرد» انتشار یافت. در جریان همان پژوهش شروع کردم به بازخوانی منابع بودایی کهن چینی، و این چنین بود که متوجه پیوند استوارشان با متن «دائو ده جینگ» شدم، و شباهت برخی از آرای آن با بودا، که در ضمن مخالفتی نمایان بود با سرمشتی نظری زرتشتی.

یکی از نشانه‌های پختگی اندیشه درباره‌ی یک کتاب، آن است که بتوانیم آن را به شکلی یکسره نو بخوانیم و از معنایی که بسیار ارجمند می‌دانیم و بدان منسوب می‌دانستیم، دست بکشیم. من البته امروز از آن معناها دست نکشیده‌ام و بسیاری‌شان را همچنان درست می‌دانم، اما خاستگاه‌شان را دیگر در «دائو ده جینگ» نمی‌بینم و متن را یکسره به شکلی نو می‌فهمم و تفسیر می‌کنم.

تفسیری که طی سال‌های گذشته از این متن باستانی در ذهنم پدید آمد، از سویی به کلی با خوانش‌های مرسوم فاصله دارد، و از سوی دیگر با دقتی چشمگیر در بافت پژوهش‌ام درباره‌ی سیر تکامل اندیشه‌ی فلسفی می‌نشیند. به همین خاطر تصمیم گرفتم جلد پنجم از مجموعه‌ی تاریخ خرد - که پیشتر به آرای ارسطو اختصاص داشت - را به شرح «دائو ده جینگ» اختصاص دهم، و ارسطو را برای جلد ششم بگذارم.

آنچه خواهید خواند، هم شرح است و هم واسازی معنا یعنی به تعبیر کهن ایرانی هم متن را زنده خواهم کرد و تفسیری از معناهايش به دست خواهم داد، و هم آن را نقد می‌کنم. چرا که در نهایت نگارش تاریخ خرد کوششی است برای تبیین فلسفه‌ای شخصی، و گفتگو با اندیشمندان باستانی آماجی تواند داشت و آن کلنجار رفتن و واسازی‌شان

است، و نه فقط خواندن و فهمیدنشان.

تسلط من بر زبان چینی اندک است، اما در کنار جایگاه فروتنانه‌ای که برای خود در این حوزه قایل‌ام، این را هم باید بگویم که این تسلط از اغلب مفسران فرنگی‌ای که آثارشان طی دو دهه‌ی گذشته چاپ شده، شاید بیشتر باشد. از این رو این کتاب را باید کنکاشی فروتنانه، اما جدی دانست که پیشنهادی یکسره متفاوت از خوانش‌های مرسوم را به دست می‌دهد، که ممکن است با هر خطایی آغشته باشد، اما سختگیرانه و روش‌مند تدوین شده و فکر می‌کنم از بیشتر خوانش‌های رایج کم‌ایرادتر باشد. ارزیابی این دعوی و داوری درباره‌ی این پیشنهاد البته باید به متخصصان و صاحب‌نظرانی وانهاده شود که خویشان را دانشجویانشان می‌دانم، تا جایی که مستند و روش‌مند سخن می‌گویند.